Agatha Christie

O tragedie de Crăciun

— Vreau să mă plâng de ceva, spuse sir Henry Clithering. Ochii săi sclipiră binevoitori către cei adunați în jur. Colonelul Bantry, cu picioarele întinse, se încrunta la şemineu, ca şi cum ar fi fost un soldat delicvent la paradă, soția sa se uita pe furiş, la un catalog cu bulbi care sosise cu poşta de seară, doctorul Lloyd o privea, cu sinceră admirație, pe Jane Helier şi acea frumoasă tânără actriță îşi contempla gânditoare propriile unghii date cu ojă roşie. Numai doamna cea în vârstă, nemăritată, Miss Marple, stătea dreaptă, înțepenită în scaun, ochii săi de un albastru pal întâlnindu-i pe cei ai lui sir Henry.

— O plângere? Murmură ea.

— Una foarte serioasă. Suntem un grup de şase persoane, câte trei reprezentanți ai fiecărui sex şi protestez în numele bărbaților exploatați. În seara asta s-au spus trei povestiri şi toate de către cei trei bărbați. Protestez că doamnele nu şi-au adus deloc contribuția.

— O! Se indignă doamna Bantry. Dar cum nu ne-am adus-o? Le-am ascultat, dându-le cea mai înaltă apreciere. Am manifestat cuvenita atitudine feminină rezervată, nedorind să ne înfigem în lumina reflectoarelor!

— E o scuză excelentă, spuse sir Henry, dar nu ține. Şi există un precedent foarte bun în „O mie şi una de nopți”! Aşadar, dă-i drumul Şeherezada!

— La mine vă referiți? Întrebă doamna Bantry. Dar nu am nimic ce

Agatha Christie

O tragedie de Crăciun

— Vreau să mă plâng de ceva, spuse sir Henry Clithering. Ochii săi sclipiră binevoitori către cei adunaţi în jur. Colonelul Bantry, cu picioarele întinse, se încrunta la şemineu, ca şi cum ar fi fost un soldat delicvent la paradă, soţia sa se uita pe furiş, la un catalog cu bulbi care sosise cu poşta de seară, doctorul Lloyd o privea, cu sinceră admiraţie, pe Jane Helier şi acea frumoasă tânără actriţă îşi contempla gânditoare propriile unghii date cu ojă roşie. Numai doamna cea în vârstă, nemăritată, Miss Marple, stătea dreaptă, înţepenită în scaun, ochii săi de un albastru pal întâlnindu-i pe cei ai lui sir Henry.

— O plângere? Murmură ea.

— Una foarte serioasă. Suntem un grup de şase persoane, câte trei reprezentanţi ai fiecărui sex şi protestez în numele bărbaţilor exploataţi. În seara asta s-au spus trei povestiri şi toate de către cei trei bărbaţi. Protestez că doamnele nu şi-au adus deloc contribuţia.

— O! Se indignă doamna Bantry. Dar cum nu ne-am adus-o? Le-am ascultat, dându-le cea mai înaltă apreciere. Am manifestat cuvenita atitudine feminină rezervată, nedorind să ne înfigem în lumina reflectoarelor!

— E o scuză excelentă, spuse sir Henry, dar nu ţine. Şi există un precedent foarte bun în „O mie şi una de nopţi”! Aşadar, dă-i drumul Şeherezada!

— La mine vă referiţi? Întrebă doamna Bantry. Dar nu am nimic ce să vă povestesc. N-am fost niciodată înconjurată de crime sau mistere.

— Nu insist neapărat să fie crime sângeroase, continuă sir Henry. Dar sunt sigur că una dintre dumneavoastră, cele trei doamne, păstrează un mister favorit. Haideţi, Miss Marple, „Curioasa coincidenţă a femeii angajate cu ziua” sau „Misterul şedinţei mamelor”. Nu mă dezamăgiţi cu St. Mary Mead.

Miss Marple dădu din cap a refuz.

— Nimic din ceea ce v-ar interesa, sir Henry. Noi avem micile noastre mistere, desigur – a fost cantitatea aia de creveţi care a dispărut într-un mod atât de incredibil; dar asta nu v-ar stârni interesul pentru că totul s-a dovedit a fi până la urmă ceva banal, deşi a aruncat multa lumină asupra naturii umane.

— M-aţi învăţat să-mi placă la nebunie omul şi firea sa, spuse sobru sir Henry.

Dar dumneavoastră, domnişoară Helier? Întrebă colonelul Bantry. Trebuie să fi avut ceva experienţe interesante.

— Da, chiar, spuse doctorul Lloyd.

— Eu? Sări Jane. Vreţi să spuneţi că doriţi ca eu să vă povestesc ceva ce mi s-a întâmplat mie?

— Sau unuia dintre prietenii dumneavoastră, o corectă sir Henry.

— O! Spuse Jane nehotărâtă. Nu cred să mi se fi întâmplat ceva vreodată… De genul ăsta. Desigur, am primit flori şi bileţele curioase, dar aşa-s bărbaţii, nu-i aşa? Nu cred… Se opri şi se cufundă în gânduri.

— Cred că nu avem încotro şi Vbm asculta epopeea creveţilor, spuse sir Henry. Poftiţi, Miss Marple.

— Ţineţi cu tot dinadinsul să glumiţi, sir Henry. Creveţii ăia sunt o prostie. Dar când stau şi mă gândesc la ei, chiar îmi vine în minte un incident – hai să-i nu-i spunem chiar un incident, ceva mult mai serios – o tragedie. Şi eu am fost într-un fel implicată; şi pentru ceea ce am făcut n-am

regretat niciodată, nu, nu am regretat deloc. Dar nu s-a întâmplat în St. Mary Mead.

— Asta mă dezamăgeşte, spuse sir Henry. Dar, am să mă strădui să fac faţă. Ştiam eu că n-o să vă lăsaţi mai prejos!

Se aşeză comod, pregătit să asculte. Miss Marple se înroşi uşor.

— Sper că voi fi în stare să v-o povestesc cum se cuvine, zise ea îngrijorată. Mă tem că sunt atât de înclinată să bat apa în piuă. Te abaţi de la subiect, aşa, fără să-ţi dai seama. Şi e aşa de greu să îţi reaminteşti fiecare fapt în ordinea în care s-a întâmplat. Trebuie să mă suportaţi şi să mă scuzaţi dacă vă voi povesti prost. S-a întâmplat cu foarte mult timp în urmă. După cum vă spun, n-are nici o legătură cu St. Mary Mead. De fapt, are de-a face cu un hidro…

— Te referi la un hidroavion? Întrebă Jane, făcând ochii mari.

— N-ai de unde să ştii, dragă, remarcă doamna Bantry. Soţul ei îşi spuse părerea sa obişnuită.

— Oribile staţiuni, absolut oribile! Trebuie să te trezeşti dimineaţa şi să bei apă cu un gust infernal. O mulţime de bătrâne care stau în jur. Pălăvrăgeală răutăcioasă. Doamne, când mă gândesc…

— Hai, Arthur, îl linişti doamna Bantry. Ştii că ţi-a făcut extraordinar de bine.

— O mulţime de bătrâne care stăteau în jur şi bârfeau, mormăi colonelul Bantry.

— Mă tem că-i adevărat, confirmă Miss Marple. Şi eu…

— Dragă Miss Marple, strigă colonelul îngrozit. N-am vrut nici o clipă să…

Cu obrajii îmbujoraţi şi un mic gest din mână, Miss Marple îl opri.

— Dar este foarte adevărat, colonele Bantry. Aş vrea să încep povestea. Să-mi adun gândurile. Da. A bârfi, cum ziceţi, da, toţi bârfesc foarte mult. Şi oamenii sunt predispuşi la asta, mai ales tinerii. Nepotul meu, scriitorul, care scrie cărţi interesante, cred, a spus anumite lucruri cât

se poate de aspre privind scormonitul biografiilor oamenilor, fără nici un rost. Ce obicei urât e şi chestia asta. Dar, ceea ce vreau să spun, e că niciunul dintre tinerii aceştia nu încetează să se gândească. În fond, ei nu mai examinează faptele. Desigur, toată enigma constă în asta: cât de des bârfa se dovedeşte a fi adevărată! Şi, după cum vă spun, cred că dacă ei ar examina într-adevăr lucrurile, ar descoperi că în nouă cazuri din zece ea se adevereşte! De fapt, asta îi şi supără atât de mult pe cei bârfiţi.

— E o concluzie justă, o susţinu sir Henry.

— Nu, nu, nici vorbă! Totul depinde de practică şi experienţă. Am auzit că dacă-i arăţi unui egiptolog una din micile alea gângănii curioase, el îţi poate spune, la prima vedere şi doar atingând-o, din ce an datează dinainte de Christos, sau dacă e o imitaţie din Birmingham. Şi pentru asta nu poate să-ţi dea, de regulă, o explicaţie. El, pur şi simplu, o ştie. Pentru că şi-a petrecut întreaga viaţă cu astfel de lucruri şi ceea ce încerc să vă spun (ştiu că foarte prost)… Ceea ce nepotul meu numeşte „femei superflue” au o mulţime de timp la dispoziţie şi principalul lor obiect de interes sunt, de obicei, oamenii. Şi astfel, vedeţi, ajung ceea ce s-ar putea numi experte. Tinerii din zilele noastre vorbesc foarte liber de anumite treburi despre care nu se pomenea pe vremea mea, dar, pe de altă parte, mintea lor este teribil de necoaptă. Cred în oricine şi în orice. Şi dacă cineva încearcă să le atragă atenţia, chiar şi cu foarte multă delicateţe, ţi-o trântesc că ai rămas cu o concepţie victoriană şi prin asta se înţelege că eşti demodată.

— La urma urmei ce rău e în a fi demodat, întrebă sir Henry.

— Exact, continuă nerăbdătoare Miss Marple. Este lucrul cel mai necesar în orice casă, dar, bineînţeles, nu romantic. Trebuie să vă mărturisesc că am sentimentele mele, ca oricare altul, şi că am fost câteodată îngrozitor de jignită de unele remarci aruncate la întâmplare. Ştiu că pe bărbaţi nu-i interesează treburile gospodăreşti, dar trebuie să vă

vorbesc de servitoarea mea Ethel, o fată foarte drăguţă şi cât se poate de amabilă. De cum am văzut-o, mi-am dat seama că ea este acelaşi tip ca Annie Webb şi fata bietei doamne Bruitt. Dacă se iveşte prilejul, nu face nici o distincţie între „al meu” şi „al tău”. Aşa că la sfârşitul lunii am lăsat-o să plece şi i-am dat o referinţă scrisă despre cinstea şi seriozitatea ei, dar, personal, am avertizat-o pe bătrâna doamnă Edwards să n-o ia; nepotul meu, Raymond, s-a supărat grozav şi mi-a declarat că nu a mai pomenit ceva atât de răutăcios da, răutăcios! Ei bine, s-a dus la lady Ashton pentru care nu simţeam nici o obligaţie s-o avertizez – şi ce s-a întâmplat? Toată dantela tăiată de la desuurile ei, două broşe cu diamante luate şi fata ia-o de unde nu-i în miezul nopţii şi pe-aici ţi-e drumul…

Miss Marple se opri, îşi trase din greu răsuflarea şi apoi continuă:

— O să spuneţi că asta n-are nici o legătură cu ceea ce s-a petrecut la Keston Spa Hydro, dar, într-un fel, are. Aceasta explică de ce am avut convingerea, din prima clipă, în care am văzut familia Sanders că el intenţiona să-i facă felul soţiei.

— Poftim? Întrebă sir Henry, aplecându-se spre ea.

Miss Marple întoarse faţa sa liniştită către el.

— Cum să vă spun, sir Henry, n-am simţit nici o îndoială. Domnul Sanders era un bărbat înalt, frumos, cu o faţă jovială, politicos din fire şi amabil cu toată lumea. Şi nimeni nu era mai atent cu soţia sa decât el însuşi. Dar eu ştiam! El vroia să-i facă felul.

— Dragă Miss Marple…

— Da, da, da, ştiu. Asta îmi spune mereu nepotul meu, Raymond West. Îmi zice că n-aveam nici o urmă de dovadă. Dar eu îmi amintesc de Walter Hones, care ţinea „The Green Man”. Întorcându-se într-o seară acasă cu soţia, aceasta a căzut în fluviu şi el a încasat prima de asigurare! Încă una sau două persoane umblă în stare liberă până în ziua de azi – una chiar din rândurile noastre. S-a dus în

Elveţia, în vacanţa de vară, să urce pe munte cu soţia. Am avertizat-o să nu plece – scumpa de ea nu s-a supărat pe mine cum ar fi trebuit – doar a râs. I se părea nostim ca o bătrână ciudată ca mine să spună asemenea lucruri despre Harry al ei. Bine, bine, a fost un accident şi Harry e însurat acum cu o altă femeie. Ce aş putea face? Am ştiut, dar n-am nici o dovadă.

— O, Miss Marple, strigă îngrozită doamna Bantry. Doar nu vrei să zici că…

— Draga mea, lucrurile astea sunt foarte comune… Foarte comune. Mai ales doamnii sunt tentaţi întrucât sunt mult mai puternici. E cu atât mai uşor dacă afacerea seamănă cu un accident. Dar cum vă spuneam, mi-am dat seama imediat în privinţa familiei Sanders. Eram în tramvai şi atât de aglomerat încât fusesem obligată să mă duc sus1. Apoi, toţi trei ne-am ridicat pentru a coborî, domnul Sanders şi-a pierdut echilibrul şi a căzut peste nevastă-sa, proiectând-o cu capul în jos pe scări. Din fericire, conductorul era un tânăr foarte puternic şi a prins-o.

— Cu siguranţă, trebuie să fi fost un accident.

— Bineînţeles că a fost un accident – nimic n-ar fi putut părea mai accidental! Numai că domnul Sanders lucrase în flota comercială, el îmi spusese, aşa că un bărbat care-şi ţine echilibrul într-o barcă ce se legăna rău nu şi-l pierde tocmai deasupra unui tramvai, când o femeie în vârstă ca mine şi-l ţine. Să nu-mi spuneţi că n-am dreptate!

— În orice caz, putem să acceptăm supoziţia, dacă eşti convinsă, Miss Marple, zise sir Henry. Pe deplin convinsă.

Bătrâna doamnă dădu din cap satisfăcută.

— Eram destul de sigură şi un alt incident petrecut, puţin timp după aceea, la traversarea străzii, mi-a întărit convingerea. Acum vă întreb, ce puteam face, sir Henry? Deci, iată o femeie drăguţă, căsătorită, mulţumită şi fericită, care urma să fie ucisă peste puţin timp.

— Dragă doamnă, îmi tăiaţi răsuflarea.

— Asta deoarece, ca majoritatea oamenilor din ziua de azi, nu înfruntaţi faptele. Şi eu prefer să cred că un asemenea lucru nu s-ar putea întâmpla. Dar aşa era şi eu mă aşteptam. Din păcate eşti atât de neajutorată! De exemplu, nu puteam să mă duc la poliţie. Şi-mi dădeam seama c-ar fi fost inutil s-o avertizez pe tânără. Ţinea foarte mult la soţul ei. Am încercat să aflu cât am putut mai multe despre ei. Când tricotezi în jurul focului ţi se ivesc multe prilejuri. Doamna Sanders (prenumele ei era Gladys) era slobodă la gură. Se pare că nu erau căsătoriţi de mult timp. Soţul ei aştepta să moştenească o proprietate, dar, în momentul acela, stăteau foarte prost cu banii. De fapt, trăiau din micul ei venit. S-a mai auzit de astfel de cazuri. Ea deplângea faptul că nu se putea atinge de capital. Se pare că cineva din familie avusese destulă minte! Dar, banii pe care-i avea ea îi putea lăsa moştenire – am aflat eu. Împreună cu soţul îşi făcuseră testamente, fiecare în favoarea celuilalt, imediat după căsătorie. Foarte impresionant. Bineînţeles, cât timp Jack a avut bani a fost ocupat toată ziua, apoi s-au văzut tot mai strâmtoraţi, rămânând, de fapt, într-o cameră la ultimul etaj, la un loc cu servitorii şi atât de periculoasă în caz de incendiu deşi, din întâmplare era o scară de evacuare afară, chiar de la fereastra lor. Am întrebat, pe ocolite, dacă exista vreun balcon – periculoase lucruri, balcoanele astea. Te împinge cineva, ştiţi!

Am determinat-o să-mi promită că n-o să iasă pe balcon; i-am spus că avusesem un vis, lucru care a impresionat-o; câteodată poţi face minuni cu superstiţiile. Era o fată blondă, cam spălăcită şi cu o coamă de păr neîngrijit la spate. Foarte credulă. I-a povestit soţului ei ce-i spusesem şi l-am observat uitându-se la mine într-un mod curios o dată sau de două ori. El nu era credul şi ştia că fusesem în tramvai.

Dar eram foarte îngrijorată, teribil de îngrijorată, pentru că nu-mi dădeam seama cum aş fi putut să-l împiedic. Ca să previn să nu se întâmple ceva la „Hydro” era suficient să-i

spun câteva cuvinte ca să-i arăt că-l bănuiam. Dar asta însemna doar să-şi amâne pentru mai târziu planul său. Nu, am început să cred că cea mai bună atitudine era una îndrăzneaţă, adică să-i întind o cursă într-un fel sau altul. Dacă îl determinam să atenteze la viaţa ei într-un mod pe care îl alegeam eu însămi, ei bine, atunci ar fi fost demascat şi ea ar fi fost obligată să înfrunte adevărul, oricât de mult ar fi şocat-o.

— Îmi tai respiraţia, spuse doctorul Lloyd. Ce plan te gândeai că poţi să adopţi?

— Aş fi găsit unul, nu vă temeţi, îi asigură Miss Marple. Dar, bărbatul a fost mai inteligent decât mine. Nu a aşteptat. S-a gândit că l-aş putea bănui, aşa că a lovit înainte de a fi sigură. Ştia că o să mi se pară un accident. Aşa că l-a transformat în crimă.

O rumoare se auzi din rândul ascultătorilor. Miss Marple dădu din cap şi-şi strânse buzele a nemulţumire.

— Mă tem că v-am spus sfârşitul cam brusc. Trebuie să încerc să vă povestesc exact cum s-a întâmplat. M-am simţit întotdeauna foarte amărâtă din cauza asta; mi se pare că puteam, cumva, s-o fi preîntâmpinat. Dar, fără îndoială, Providenţa ştie cel mai bine. În orice caz, am făcut tot ce-am putut.

Plana în aer ceea ce pot descrie ca un curios presentiment ciudat. Părea că ceva ne apasă pe toţi.

Sentimentul unei nenorociri. Pentru început, a fost George, portarul. Se afla acolo de ani de zile şi cunoştea pe toată lumea. A făcut bronşită şi pneumonie şi a murit în patru zile. Groaznic de trist. O adevărată lovitură pentru noi toţi. Şi asta cu patru zile înainte de Crăciun. Apoi una dintre femeile de serviciu – o fată atât de drăguţă – s-a infectat la un deget, septicemie şi-a murit în douăzeci şi patru de ore.

Eram în salon cu domnişoara Trollope şi bătrâna doamnă Carpenter. Şi doamna Carpenter era pur şi simplu lugubră – înclinată să creadă în ce era mai rău! Fiţi atente ce vă

spun, ne atrase ea atenţia. Ăsta nu-i sfârşitul. Ştiţi zicala? O nenorocire nu vine niciodată singură! S-a dovedit cu vârf şi îndesat. Va mai muri cineva. Fără-ndoială. Şi foarte curând. O nenorocire nu vine niciodată singură!

— În timp ce pronunţa ultimele cuvinte, dând din cap şi din andrele, am ridicat, din întâmplare, privirea şi l-am zărit pe domnul Sanders stând în prag. Doar o clipă era cu gândurile dus departe şi i-am surprins expresia de pe faţă cât se poate de clar. Am să cred până în ziua în care voi muri că acele cuvinte macabre ale doamnei Carpenter l-au determinat să acţioneze. Mintea a început să lucreze, să pună totul la cale. Intră în cameră zâmbind, în felul său amabil.

— Doamnelor, pot să vă fac ceva cumpărături de Crăciun? Întrebă el. Mă duc imediat la Keston. Rămase un minut, două, râzând şi vorbind şi apoi ieşi. Cum vă spun, eram neliniştită şi i-am zis imediat: „Unde-i doamna Sanders? Ştie cineva?”

Doamna Trollope spuse că plecase la nişte prieteni de-ai ei, familia Mortimer, să joace bridge şi asta m-a mai liniştit pentru moment. Dar eram încă foarte îngrijorată şi cât se poate de nesigură cum să procedez. O jumătate de oră mai târziu, m-am urcat în camera mea. M-am întâlnit cu domnul Coles, doctorul meu, care cobora scările şi, cum doream să-l consult în legătură cu reumatismul meu, l-am invitat atunci în camera mea. Mi-a mărturisit (confidenţial, a zis el) ceva în legătură cu decesul bietei fete Mary. Directorul nu vroia ca să se afle, aşa că m-a rugat să ţin pentru mine. Bineînţeles că nu i-am spus că nu discutasem altceva în ultima oră, de când biata fată îşi dăduse sufletul. Astfel de lucruri se află imediat şi un om cu experienţa sa o ştia prea bine, dar doctorul Coles a fost întotdeauna un tip simplu, nesuspicios, care credea numai ceea ce dorea el să creadă, lucru care m-a alarmat exact un minut mai târziu. În timp ce pleca, mi-a spus că Sanders îi ceruse s-o examineze pe

soţia sa. Se părea că fusese indispusă de la o vreme – indigestie etc.

Dar, chiar în aceeaşi zi, Gladys Sanders îmi spusese mie personal că are un stomac sănătos, fapt pentru care era recunoscătoare.

Vedeţi? Toate bănuielile mele legate de soţul ei mi s-au înzecit. Pregătea să-i facă felul… Dar cum? Doctorul Coles a plecat înainte de-a mă hotărî să-i spun sau nu, deşi, de fapt, dacă aş fi început nu ştiu ce aveam să-i zic. Când am ieşit din cameră, însuşi Sanders cobora treptele de la etajul de deasupra. Era îmbrăcat ca să iasă în oraş şi m-a întrebat din nou dacă vreau ceva să-mi ia. M-am străduit să fiu politicoasă cu omul! M-am îndreptat spre sufragerie şi am cerut ceai. Îmi amintesc că era ora cinci şi jumătate.

Acum vreau să vă expun foarte clar ceea ce a urmat. Mă aflam încă acolo la şapte fără un sfert când domnul Sanders a intrat. Mai erau doi domni cu el şi toţi păreau puţin chercheliţi. Domnul Sanders îşi lăsă prietenii şi se apropie de mine şi domnişoara Trollope. Ne spuse că-l interesa impresia noastră despre cadoul de Crăciun pe care vroia să-l dea soţiei sale. Era o geantă de seară.

— Ştiţi, doamnelor, începu el, sunt un simplu marinar. Nu mă pricep la lucruri de astea. Am cerut să mi se trimită trei din care să aleg una şi aş vrea o părere avizată.

L-am asigurat, bineînţeles, că suntem încântate să-l ajutăm şi ne-a întrebat dacă nu ne-am supăra să mergem sus, deoarece dacă aduce lucrurile jos soţia sa ar putea intra în orice clipă. Aşa că am urcat la el. N-am să uit niciodată s-a întâmplat în continuare… Îmi simt şi acum degetele tremurându-mi. Domnul Sanders a deschis uşa de la dormitor şi a aprins lumina. Nu ştiu cine dintre noi a văzut prima…

Doamna Sanders zăcea pe duşumea, cu faţa în jos, moartă.

M-am dus prima la ea. Am îngenunchiat şi i-am luat mâna ca să-i simt pulsul, dar a fost inutil, braţul însuşi era rece şi înţepenit. Chiar lângă capul ei era un ciorap plin cu nisip –

arma cu care fusese doborâtă. Domnişoara Trollope, o proastă, gemea întruna lângă uşă, ţinându-se de cap. Sanders ţipă ca din gură de şarpe: soţia mea, soţia mea şi se repezi la ea. L-am oprit să n-o atingă. Înţelegeţi, în momentul acela eram sigură că el era făptaşul şi că ar fi vrut să ia sau să ascundă ceva.

— Nimic nu trebuie atins, am zis. Reveniţi-vă, domnule Sanders. Domnişoară Trollope, te rog du-te jos şi adu-l pe director.

Am rămas acolo, în genunchi lângă cadavru. Nu aveam de gând să-l las pe Sanders singur cu el. Şi totuşi sunt obligată să recunosc că dacă bărbatul acela se prefăcea, juca de minune. Arăta uimit, uluit şi şocat.

Imediat, sosi directorul. Inspectă rapid camera, ne scoase pe toţi afară, închise uşa şi luă cheia. Apoi plecă şi telefonă la poliţie. Ni s-a părut un veac până au venit (am aflat apoi că circuitul era deranjat). Directorul a trebuit să trimită un mesager până la secţia de poliţie şi „Hydro” se află în afara oraşului, sus pe o colină necultivată; doamna Carpenter ne călca pe nervi pe toţi. Era atât de încântată că profeţia ei „O nenorocire nu vine niciodată singură!” se adeverise atât de curând. Am auzit că Sanders a hoinărit prin jur, bătându-se cu pumnii în cap, gemând şi manifestându-şi toate sentimentele de durere.

Totuşi, poliţiştii sosiră până la urmă. Urcară cu directorul şi domnul Sanders. Mai târziu au trimis după mine. M-am dus. Inspectorul era acolo şi scria la o masă. Părea un om inteligent şi mi-a plăcut de el.

— Miss Jane Marple? Întrebă el.

— Da.

— Am înţeles, doamnă, că aţi fost de faţă când s-a găsit cadavrul?

I-am spus că aşa era şi i-am descris exact ce se întâmplase. Cred că a fost o uşurare pentru bietul om să găsească pe cineva care putea să răspundă coerent la întrebările sale, după ce, anterior, avusese de-a face cu Sanders şi Emily

Trollope care, bănuiesc, era copleşită cu totul – şi cum să nu fi fost biata proastă! Îmi amintesc de scumpa mea mamă cum mă învăţa că o femeie educată trebuie să fie în stare să se stăpânească întotdeauna în public, oricât de mult ar avea de suferit în sinea sa.

— O maximă admirabilă, zise sir Henry pe un ton grav.

Când am terminat, inspectorul spuse:

— Vă mulţumesc, doamnă. Acum mă simt obligat să vă cer să vă uitaţi încă o dată la cadavru. Este aceasta poziţia exactă în care zăcea în momentul când aţi intrat? N-a fost mişcat de loc?

I-am explicat că-l împiedicasem pe domnul Sanders să facă lucrul acesta şi inspectorul a dat din cap apreciativ.

— Domnul pare teribil de tulburat, remarcă el.

— Da, aşa pare, am răspuns eu.

Nu cred că am accentuat în mod deosebit cuvântul „pare”, dar inspectorul mă privi cu oarecare atenţie.

— Aşadar, putem considera că trupul este exact aşa cum a fost găsit? Întrebă el.

— Da, cu excepţia pălăriei, am răspuns eu.

Inspectorul ridică privirea aspru.

— Ce vreţi să spuneţi prin pălărie?

I-am explicat că pălăria fusese pe capul bietei Gladys, pe când acum era lângă ea. M-am gândit, desigur, că poliţiştii făcuseră asta. Inspectorul a negat cu hotărâre. Nimic nu fusese mişcat sau atins. Stătea uitându-se în jos la acea siluetă cu faţa la duşumea; se încruntase uimit. Gladys era îmbrăcată în hainele ei de oraş – o haină mare de stofă de un roşu închis, cu un guler de blană cenuşie. Pălăria, o chestie ieftină de fetru roşu, se afla lângă capul ei.

Inspectorul rămase tăcut câteva minute, încruntându-se. Apoi îi veni o idee.

— Vă amintiţi, cumva, doamnă, dacă avea cercei în urechi, sau dacă decedata purta, de obicei, cercei?

Din fericire, am obiceiul de a observa amănunte. Mi-am reamintit că fusese o bucăţică de perlă chiar sub marginea

pălăriei, deşi nu-i acordasem vreo atenţie deosebită atunci. Aşa că am putut să-i răspund afirmativ la prima lui întrebare.

— Atunci asta explică totul. Caseta cu bijuterii a doamnei a dispărut – nu c-ar fi avut cine ştie ce de valoare, după câte înţeleg – şi inelele i-au fost luate din degete. Ucigaşul trebuie să fi uitat cerceii şi s-a întors pentru ei după ce crima a fost descoperită. Un client cu sânge rece! Sau poate… Se uită de jur împrejur în cameră şi zise încet: poate să se fi ascuns aici în cameră tot timpul.

Dar eu am respins ideea. I-am explicat că eu însămi mă uitasem sub pat. Şi directorul deschisese uşile garderobei. Nu era alt loc unde să se poată ascunde un bărbat. E adevărat că partea afectată pălăriilor era închisă în mijlocul garderobei, dar cum asta era doar o porţiune goală cu rafturi, nimeni nu s-ar fi putut ascunde acolo.

Inspectorul dădea încet din cap cât timp i-am explicat toate astea.

— Vă cred pe cuvânt, doamnă. În acest caz, aşa cum am mai spus, el trebuie să se fi întors. Un client cu foarte mult sânge rece.

— Dar directorul a încuiat uşa şi a luat cheia!

— Asta nu înseamnă nimic. Balconul şi scara de incendiu – pe acolo a venit hoţul. După toate probabilităţile, l-aţi surprins în timp ce lucra. Iese pe fereastră şi după ce-aţi plecat cu toţii, se întoarce şi-şi continuă treaba.

— Sunteţi sigur că a fost un hoţ? Am întrebat eu.

Răspunse sec:

— Ei bine, aşa se pare, nu?

Dar ceva din tonul lui m-a satisfăcut. Simţeam că nu prea îl lua în serios pe domnul Sanders, în rolul său de văduv disperat.

Înţelegeţi, o recunosc sincer. Aveam absolut o opinie formată, ceea ce vecinii noştri, francezii, numesc idée fixe. Ştiam că omul ăla, Sanders, intenţiona să-şi omoare soţia. Ceea ce nu înţelegeam era acel lucru straniu şi fantastic,

coincidenţa. Părerile mele despre domnul Sanders erau – sunt sigură, absolut corecte şi adevărate. Omul era o canalie. Dar, deşi prefăcătoria sa ipocrită că suferă nu m-a înşelat nici o clipă, îmi amintesc foarte bine că, în momentul acela, mi s-a părut că surpriza şi uimirea sa le mima de minune. Păreau absolut naturale, dacă înţelegeţi ce vreau să spun. Trebuie să recunosc că, după convorbirea cu inspectorul, m-a cuprins un ciudat sentiment de îndoială. Pentru că, dacă Sanders ar fi comis acest lucru înfiorător, nu-mi puteam imagina nici un motiv raţional pentru care să se strecoare înapoi, pe scara de incendiu, ca să ia cerceii soţiei. N-ar fi fost un lucru de bun simţ şi Sanders era un om cu foarte mult bun simţ, fapt pentru care am simţit întotdeauna că este atât de periculos.

Miss Marple se uită în jur la cei care o ascultau.

— Înţelegeţi, pesemne, la ce o să ajung? Atât de des lucruri neaşteptate se întâmplă în lumea asta. Eram atât de sigură şi cred că asta m-a orbit. Rezultatul a fost un şoc pentru mine. Pentru că s-a dovedit, fără nici o umbră de îndoială, că domnul Sanders n-ar fi putut comite crima.

O exclamaţie de surpriză îi scăpă doamnei Bantry. Miss Marple se întoarse către ea.

— Ştiu, draga mea, că nu la asta te aşteptai când am început povestirea. Nici eu nu m-am aşteptat. Dar faptele sunt fapte şi dacă se dovedeşte că cineva s-a înşelat trebuie să recunoască şi să o ia de la capăt. Ştiam că domnul Sanders era un ucigaş, o aveam la inimă şi nimic nu mi-a zdruncinat această fermă convingere.

Şi acum, cred, că aţi dori să auziţi cum s-au petrecut, de fapt, lucrurile. După cum ştiţi, doamna Sanders şi-a petrecut după-amiaza jucând bridge cu nişte prieteni, familia Mortimer. A plecat de la ei pe la şase şi un sfert. De la casa prietenilor până la „Hydro” era un drum de un sfert de oră, chiar mai puţin dacă te grăbeai. Trebuie să fi sosit pe la şase şi jumătate. Nimeni n-a văzut-o venind, aşa că, probabil a intrat pe uşa laterală şi a urcat în grabă în

camera ei. Acolo s-a schimbat (haina de blană şi fusta pe care le-a purtat la partida de bridge atârnau în dulap) şi se pregătea, în mod evident, să plece din nou, când a fost lovită. Poliţiştii susţin că e foarte posibil ca ea să nu fi ştiut niciodată cine-a lovit-o. Ciorapul cu nisip, am înţeles, este o armă foarte eficientă. Asta lasă impresia că atacatorii erau ascunşi în cameră, probabil, în acea parte a garderobei pe care ea nu a deschis-o.

Acum, în ce priveşte mişcările domnului Sanders. A plecat în oraş, cum am spus, pe la cinci şi jumătate sau puţin mai târziu. A făcut nişte cumpărături la vreo două magazine şi la ora şase a intrat în „Grand Spa Hotel" unde şi-a întâlnit doi prieteni – cei cu care s-a întors la „Hydro" mai târziu. Au jucat biliard şi bănuiesc c-au băut multe pahare de whisky cu gheaţă. Aceşti doi indivizi (Hitchcock şi Spender) au fost tot timpul cu el începând cu ora şase. Au venit împreună la „Hydro" şi Sanders i-a părăsit numai atunci când a vorbit cu mine şi domnişoara Trollope. Asta, după cum vă povesteam, era pe la şapte fără un sfert, oră la care soţia lui trebuie să fi fost deja moartă.

Mai trebuie să vă spun că am vorbit personal cu aceşti doi prieteni ai săi. Nu mi-a plăcut de ei. Nu erau nici agreabili, nici educaţi, dar am fost sigură de un lucru, că spuneau adevărul când au insistat că Sanders se aflase tot timpul în compania lor.

A mai apărut încă un amănunt. Se pare că în timpul bridgeului, doamna Sanders a fost chemată la telefon. Un domn, Littleworth dorea să-i vorbească. Părea să fie încântată şi fericită în legătură cu ceva şi, din neatenţie, a făcut una sau două mari greşeli. A plecat chiar mai devreme decât se aşteptaseră gazdele ei.

Domnul Sanders a fost întrebat dacă ştia sub numele de Littleworth pe vreunul dintre prietenii soţiei sale, dar el a declarat că n-auzise niciodată de un asemenea nume. Şi mie mi se pare că acest lucru s-a degajat din atitudinea soţiei sale: nici ea nu lăsase impresia că ar cunoaşte pe

cineva cu numele de Littleworth. Cu toate acestea, s-a întors de la telefon roşie la faţă şi zâmbind, aşa încât oricine a fost nu s-a prezentat cu numele real, ceea ce trezeşte suspiciune, nu-i aşa?

Oricum, asta-i problema care a rămas. Povestea pungaşului care pare improbabilă sau teoria alternativă că doamna Sanders să iasă în oraş şi să se întâlnească cu cineva. A venit acel cineva în camera ei pe scara de incendiu? S-au certat? Sau a atacat-o pe la spate?

Miss Marple se opri.

— Ei bine? Zise sir Henry. Care este răspunsul?

— Aţi putea vreunul dintre dumneavoastră să ghiciţi?

— Nu sunt niciodată bună la ghicit, recunoscu doamna Bantry. E aşa de păcat că Sanders a avut un alibi atât de minunat, dar, dacă asta v-a satisfăcut, trebuie să fi fost în regulă.

Jane Helier îşi ridică frumosul ei cap şi puse o întrebare:

— De ce era închis dulapul acela pentru pălării?

— Foarte inteligent din partea dumitale, draga mea, spuse strălucind Miss Marple. Exact asta m-am întrebat şi eu. Deşi explicaţia era destul de simplă. În el erau o pereche de papuci şi nişte batiste pe care biata fată le broda ca să i le facă soţului cadou de Crăciun. De aceea închisese dulapul. Cheia a fost găsită în geanta ei.

— O! Făcu Jane, deci nu e deloc interesant până la urmă.

— Ba da, este, zise Miss Marple. Este vorba de singurul lucru cu adevărat interesant, cel ce a dat peste cap planurile ucigaşului.

Toţi au privit uimiţi la bătrâna doamnă.

— Timp de două zile nu mi-am dat nici eu seama. Stăteam şi mă minunam şi mă tot întrebam, când deodată totul mi s-a descifrat în minte. M-am dus la inspector şi-am cerut să încerce ceva şi el a făcut-o.

— Ce i-ai cerut să încerce?

— I-am cerut să pună pălăria pe capul bietei fete şi bineînţeles… Nu a putut. Nu intra. Nu era pălăria ei,

înţelegeţi.
Doamna Bantry tresări.
— Dar nu era la început pe capul ei?
— Nu pe capul ei…
Miss Marple se opri o clipă ca să-şi ordoneze cuvintele şi apoi continuă:
— Cu toţii am considerat că acolo era cadavrul bietei Gladys, dar nu ne-am uitat niciodată la faţă. Era cu faţa în jos, după cum vă amintiţi, şi pălăria ascundea totul.
— Dar ea a fost cea ucisă?
— Da, dar mai târziu. În momentul în care noi telefonam la poliţie, Gladys Sanders era bine sănătoasă.
— Vreţi să spuneţi că a fost cineva care s-a prefăcut în locul ei? Doar aţi atins-o…
— Era un cadavru, cu siguranţă, spuse Miss Marple pe un ton grav.
— Dar, cum naiba, spuse colonelul Bantry, doar nu dai peste cadavre în dreapta şi în stânga. Ce-au făcut cu… cu primul trup după aceea?
— El l-a dus înapoi, reîncepu Miss Marple. A fost o idee urâtă, dar foarte inteligentă. Discuţia noastră de la gura focului l-a inspirat. Cadavrul bietei Mary, servitoarea – de ce să nu-l folosească? Ştiţi, camera familiei Sanders era la ultimul etaj rezervat servitorilor. Camera lui Mary se afla la două uşi depărtare. Cei de la pompe funebre nu aveau să vină decât după ce se întuneca – el s-a bazat pe acest lucru. A cărat trupul de-a lungul balconului (era deja întuneric pe la cinci), l-a îmbrăcat cu una din rochiile soţiei şi i-a pus haina ei mare roşie. Şi atunci a descoperit că dulapul pentru pălării era închis! Nu putea face decât un singur lucru, să ia o pălărie de-a servitoarei. Nimeni nu avea să observe. Puse ciorapul cu nisip lângă ea. Apoi plecă să-şi facă rost de un alibi.
Îi telefonă soţiei, prezentându-se ca domnul Littleworth. Nu ştiu ce i-a spus, era o fată credulă, cum tocmai vă spusesem. Dar şi-a luat la revedere de la partenerii de

bridge devreme şi o făcu să nu se întoarcă la „Hydro”, ci aranja cu ea să se întâlnească în apropiere de scara de incendiu la ora şapte. I-a spus, probabil, că are o surpriză pentru ea.

El se întoarce la „Hydro” cu prietenii săi şi face în aşa fel ca domnişoara Trollope şi cu mine să descoperim crima împreună cu el. Doreşte chiar să întoarcă trupul cu faţa în sus şi eu îl opresc! După care cineva e trimis la poliţie şi el iese din hotel.

Nimeni nu i-a cerut un alibi după crimă. Se întâlneşte cu soţia, urcă pe scara de incendiu şi intră în camera lor. Poate că-i spusese deja vreo poveste despre cadavru. Ea se repede la acesta şi el apucă ciorapul cu nisip şi o loveşte… O, Doamne! Îmi pare rău şi acum când mă gândesc. Apoi, repede, îi scoate haina şi fusta, le pune pe umeraş şi o îmbracă în hainele celuilalt cadavru.

Dar pălăria nu-i intră. Capul lui Mary are părul scurt; Gladys Sanders avea o claie de păr. Este obligat să lase pălăria lângă cadavru şi speră că nimeni nu va observa. Apoi duce trupul bietei Mary înapoi în camera acesteia şi-l aranjează frumos din nou.

— Pare incredibil, izbucni doctorul Lloyd. Ce riscuri şi-a asumat. Poliţiştii ar fi putut sosi mai devreme.

— Dar, vă amintiţi că circuitul era deranjat, adăugă Miss Marple. Asta o făcuse tot el. Nu-şi putea permite ca poliţia să vină prea devreme la locul crimei. Şi când au venit, au stat o vreme în biroul directorului, înainte de a urca în cameră. Acesta a fost punctul cel mai slab – şansa ca cineva să poată observa diferenţa dintre o fiinţă moartă de două ore şi una decedată de numai jumătate de oră; dar el s-a bazat pe faptul că oamenii care au descoperit primii crima nu au cunoştinţe de experţi.

Doctorul Lloyd încuviinţă.

— S-a presupus că omorul a fost comis pe la şapte Iară un sfert, zise doctorul Lloyd. De fapt, el a avut loc la şapte sau câteva minute mai târziu. Când chirurgul de la poliţie a

examinat cadavrul trebuie să fi fost, în cel mai bun caz, şapte şi jumătate. El n-avea cum să-şi dea seama.

— Eu sunt persoana care ar fi trebuit să-mi dau seama, declară Miss Marple. Eu am atins mâna bietei fete şi era rece ca gheaţa. Şi totuşi puţin timp mai târziu, inspectorul vorbea ca şi cum crima ar fi fost înfăptuită chiar înaintea sosirii noastre şi eu n-am văzut nimic!

— Ba cred c-ai văzut o mulţime, Miss Marple, spuse sir Henry. Cazul s-a întâmplat înainte ca eu să intru în serviciu. Nici nu-mi amintesc să fi auzit de el. Ce s-a întâmplat?

— Sanders a fost spânzurat, zise Miss Marple aspru. Şi s-a făcut o treabă bună. N-am regretat niciodată contribuţia mea în a-l aduce pe omul acela în faţa justiţiei. N-am nici o înţelegere pentru modernele scrupule umanitare privitoare la pedeapsa capitală.

Faţa ei sobră se înmuie.

— Dar adesea mi-am reproşat cu amărăciune că am eşuat în dorinţa mea de a salva viaţa bietei fete. Dar cine ar fi ascultat de o bătrână care trage concluzii? Bine, bine… Cine ştie? Poate c-a fost mai bine pentru ea să moară în timp ce se simţea încă fericită, decât să fi continuat să trăiască distrusă şi deziluzionată într-o lume care i s-ar fi părut deodată oribilă. Îl iubea pe ticălosul ăla şi avea încredere în el. Niciodată nu şi-a dat seama ce tip era.

— Bine atunci, zise Jane Helier, a fost mai bine pentru ea. Chiar mai bine. Aş vrea… Şi se opri.

Miss Marple se uită la celebra, frumoasa,populara actriţă Jane Helier şi dădu blând din cap.

— Înţeleg, draga mea, spuse ea încurajator. Înţeleg.

SFÂRŞIT

1 Cititorii sunt, probabil, familiarizaţi cu tramvaiele şi autobuzele britanice.